

บทที่ 2

การกระทำ

“การกระทำ” ตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญาหมายถึงอะไร

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำ... ฯลฯ...” คำว่า “ได้กระทำ” นี้ไม่ว่าจะได้กระทำโดยเจตนา ได้กระทำโดยประมาท หรือได้กระทำโดยไม่มีเจตนาก็ตาม จึงเป็นองค์ประกอบความผิดอันหนึ่งที่จะวินิจฉัยว่าบุคคลนั้นมีความรับผิดชอบทางอาญาหรือไม่ เพราะความผิดทั้งหลายที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิดไว้้นั้นเกิดขึ้นได้ก็โดยการกระทำของบุคคลซึ่งต้องแสดงออกมาภายนอก เพียงแต่คิดอยู่ในใจแม้จะมีใจชั่วร้ายแค่ไหนก็ตาม ก็ไม่อาจเป็นความผิดได้ จนกว่าจะมีการกระทำตามที่คิดไว้้นั้น อาจกล่าวได้ว่าการกระทำนั้นประกอบด้วยสองส่วนคือการกระทำภายนอกและการกระทำภายในหรือภาวะจิตใจนั่นเอง ดังนั้นการกระทำจึงหมายถึงการเคลื่อนไหวส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย หรือไม่เคลื่อนไหวโดยรู้สำนึก กล่าวคือการแสดงออกมานั้นจะต้องอยู่ภายใต้อำนาจของจิตใจ คนนอนหลับแล้วละเมอลุกขึ้นไปฆ่าคนอื่นเข้า โดยไม่รู้ตัว เป็นการกระทำภายนอกเท่านั้น ไม่มีการกระทำภายในด้วย คือการฆ่าคนนั้นกระทำไปโดยไม่รู้สำนึกนั่นเอง จึงไม่เป็น การกระทำตามประมวลกฎหมายอาญา ย่อมไม่เป็นการผิด

ตามปกติแล้วจะถือเป็นการกระทำได้ต้องประกอบด้วย 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

ขั้นตอนที่ 1 คิดที่จะกระทำ

ขั้นตอนที่ 2 ตกลงใจว่าจะกระทำ

ขั้นตอนที่ 3 เตรียมเพื่อกระทำ

ขั้นตอนที่ 4 ลงมือกระทำ

คิดที่จะกระทำ หรือตกลงใจว่าจะกระทำยังไม่เรียกว่า “กระทำ” ยังไม่เป็นการผิดทางอาญา การเตรียมเพื่อกระทำก็ไม่ถือว่าเป็นการกระทำเช่นกัน ที่ไม่ถือว่าเป็นการกระทำอันเป็นการผิดอาญานั้น ก็เพราะในขั้นเตรียมนั้นทราบจุดประสงค์ของผู้กระทำได้ยากกว่า

ต้องการกระทำความผิดอาญาประการใด และในขั้นเตรียมนี้ผู้เตรียมยังมีโอกาสกลับใจ ไม่ลงมือกระทำความผิดเสียก็ได้ กฎหมายจะไม่ลงโทษบุคคลที่เตรียมเพื่อกระทำความผิด แต่ไม่ใช่ว่าจะลงโทษบุคคลที่เตรียมไม่ได้ในทุกกรณี ถ้าหากการเตรียมนั้นเป็น ความผิดตามบทมาตราที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ก็ต้องเป็นไปตามนั้น เช่น ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 107 ถึงมาตรา 110 มาตรา 114 มาตรา 128 มาตรา 219

ตัวอย่าง แดงได้เข้าไปขโมยวิทยุของดำภายในบ้านมาจำหน่าย แบ่งขั้นตอนการกระทำ ได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แดงคิดจะขโมยวิทยุของดำ

ขั้นตอนที่ 2 แดงตกลงใจที่จะเข้าไปในบ้านของดำเพื่อขโมยวิทยุ

ขั้นตอนที่ 3 แดงเตรียมหาเส้นทางที่จะเข้าบ้านดำ

ขั้นตอนที่ 4 แดงได้เข้าไปในบ้านของดำ แล้ววิทยุออกจากบ้านของดำไปจำหน่าย (ขั้นตอนนี้ถือว่าลงมือกระทำความผิดแล้ว)

ตัวอย่าง ใจดำเป็นครูฝึกสอนว่ายน้ำ มีหน้าที่คอยช่วยเหลือผู้ที่มาหัดว่ายน้ำ ด.ช. บุญน้อยมาหัดว่ายน้ำกับใจดำ ในขณะที่ ด.ช.บุญน้อยกำลังจะจมน้ำอยู่นั้น ใจดำเห็นแล้วกลับ เฉยเสียไม่เข้าช่วย ซึ่งตนมีหน้าที่ต้องช่วยอยู่แล้ว ด.ช.บุญน้อยจึงจมน้ำตาย

แบ่งขั้นตอนการกระทำของใจดำได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใจดำคิดที่จะไม่ช่วย ด.ช.บุญน้อย

ขั้นตอนที่ 2 ใจดำตกลงใจที่จะไม่ช่วย ด.ช.บุญน้อย

ขั้นตอนที่ 3 ใจดำจึงเฉยเสียไม่เข้าช่วยในขณะที่ ด.ช.บุญน้อยกำลังจะจมน้ำ (ถือว่าลงมือกระทำความผิดแล้ว)

ที่ว่า กระทำโดยเจตนา กระทำโดยประมาท หรือกระทำโดยไม่เจตนา นั้น เมื่อใดจึง จะเรียกว่า “กระทำ” หรือ “ลงมือกระทำ” จะขอแยกพิจารณาเป็น 2 ประการ ดังนี้

1. ความผิดจำพวกที่ผู้กระทำต้องมีเจตนาจึงเป็นความผิด กรณีนี้ถือว่าเป็นการ กระทำหรือลงมือกระทำเมื่อการกระทำอันนั้นอยู่ในขั้นใกล้ชิดกับความผิดสำเร็จ ถ้าหากการ กระทำนั้นยังห่างไกลจากความผิดสำเร็จ เป็นเพียงขั้นเตรียมการเท่านั้น เช่น ในกรณีใจ ดำเป็นครูฝึกสอนว่ายน้ำมีหน้าที่คอยช่วยเหลือผู้ที่มาหัดว่ายน้ำ เห็น ด.ช.บุญน้อยกำลังจะ จมน้ำ แล้วไม่ช่วยเป็นเหตุให้เด็กตาย การกระทำโดยเจตนาก็นับตั้งแต่เฉยเสียไม่เข้าช่วย

หรือกรณีการทำร้ายร่างกาย ถ้าผู้กระทำเพียงแต่ชักมีดออกมาและพูดว่า “เดี๋ยวก็ตายหรอก” หรือ “เดี๋ยวจะแทง” อย่างนี้ยังไม่ถือว่าใกล้ชิดกับความผิดสำเร็จ เพราะว่าเพียงแต่พูดแล้วชักมีดออกมาเท่านั้น กรณีนี้เป็นเพียงอยู่ในขั้นเตรียมการ ไม่เรียกว่า “ลงมือกระทำ” แต่ถ้าได้มีการเงื้อมือพร้อมที่จะแทงแล้ว อย่างนี้จึงเรียกว่าใกล้ชิดกับความผิดสำเร็จแล้ว ส่วนในกรณีใช้วัตถุอย่างอื่น เช่น ปืน ศาลฎีกา ได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้ว่า ถ้าหากต้องการฆ่าผู้อื่นและได้ยกปืนที่บรรจุปืนแล้วจ้องไปที่ผู้นั้น แม้อันยังไม่ทันขึ้นนกก็ตาม ก็ถือว่าการลงมือยิงได้เริ่มแล้ว หากมีเหตุอื่นมาขัดขวางหรือยิงไปแล้วไม่ถูกผู้อื่น ดังนี้ ถือว่าเข้าชั้นพยายามกระทำความผิด

ตัวอย่าง คำพิพากษาศาลฎีกา

จำเลยเกิดทะเลาะกับบิดา จึงไปหยิบปืนในห้องออกมาแล้วพูดว่า “ยิงเสียเถอะ” แล้วก็มีคนแย่งปืนไปจากจำเลย เพียงแค่นี้ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยไม่ถึงชั้นลงมือ ยังไม่เป็นการพยายามฆ่าบิดา (ฎีกาที่ 168/2474)

จำเลยชักมีดออกมาทั้งฝักคือยังไม่ได้ชักมีดออกจากฝัก ศาลฎีกาวินิจฉัยว่ายังไม่ถึงชั้นพยายามจะแทง (ฎีกาที่ 396/2486)

จำเลยมีมีดกับช่องไปกู่ปลาในไซของจำเลย แต่ไม่ได้ปลา จึงคิดไปลักปลาในไซของผู้เสียหาย พอเดินไปถึงหน้าไซของผู้เสียหาย ผู้เสียหายก็จับตัวจำเลยไว้เพียงแค่นี้ศาลฎีกาตัดสินว่า จำเลยยังไม่ได้เริ่มลงมือลัก คงอยู่ในขั้นเตรียมการเท่านั้น จำเลยยังไม่มี ความผิดฐานพยายามลักทรัพย์ (ฎีกาที่ 323/2470)

จำเลยเขียนสลากกินรวบไว้เพื่อขาย แต่ยังไม่ได้ออกขายเป็นเพียงขั้นเตรียม ยังไม่ถึงลงมือกระทำ ยังไม่มีความผิดฐานพยายาม (ฎีกาที่ 394/2504)

เจ้าพนักงานเข้าค้นปืนที่พรรคพวกของจำเลย พรรคพวกของจำเลยไม่ยอมให้ค้น จึงเกิดมีการแย่งปืนและต่อสู้กัน จำเลยยกปืนจ้องไปทางเจ้าพนักงานซึ่งกำลังกอดปล้ำพรรคพวกของตน ปืนนั้นบรรจุกระสุนพร้อมแล้ว แต่ยังไม่ทันขึ้นนก ได้มีผู้มาปิดปืนและปิดจำเลยล้มลง ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่า การลงมือยิงได้เริ่มแล้ว แม้จำเลยจะยังมีทันขึ้นนกเพื่อลั่นไกก็ตาม จำเลยมีความผิดฐานพยายามฆ่าเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่แล้ว (ฎีกาประชุมใหญ่ที่ 147/2504)

2. ความผิดจำพวกที่ผู้กระทำไม่มีเจตนาและกระทำโดยประมาท ในกรณีนี้ถือหลักว่าการกระทำหรือจเว้นกระทำแล้วเกิดผลที่ผิดกฎหมายขึ้นในขณะที่ใด ขณะนั้นเรียกว่า "กระทำ" หรือ "ลงมือกระทำ" เช่น แดงขับรถยนต์มาด้วยความเร็วสูงผ่านหน้าโรงเรียนและมีเด็กนักเรียนเดินข้ามถนน หยุดรถไม่ทันจึงชนเด็กถึงแก่ความตาย กรณีเช่นนี้ความผิดมิได้เกิดขึ้นตั้งแต่ตอนขับรถมาด้วยความเร็วสูง แต่ความผิดเกิดขึ้นนับแต่รถชนเด็กถึงแก่ความตาย คือเมื่อความตายเกิดขึ้นในตอนนี้ถือได้ว่าเป็นการกระทำโดยประมาท หรือกรณี ก. ตั้งใจหยอกล้อภรรยาของตน จึงเอากกรไกรตัดผ้าข้งว้างไปไม่ต้องการให้ถูกภรรยา กรไกรไปกระทบประตูบ้านแล้วสะท้อนไปถูกภรรยาที่เท้า เผอิญกรไกรตัดเส้นโลหิตใหญ่ขาด โลหิตไหลไม่หยุด ภรรยาถึงแก่ความตาย ก. มีความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาทตามมาตรา 291 คำว่า "กระทำ" หรือ "ลงมือกระทำ" ความผิดตามมาตรานี้มีขึ้นเมื่อเกิดผลที่ผิดกฎหมายคือความตายเกิดขึ้น

ที่กล่าวมานั้นเป็นการกระทำภายนอกหรือการเคลื่อนไหวร่างกาย จะถือว่าเป็นการกระทำนั้นต้องประกอบด้วยกรกระทำภายในหรือการรู้สำนึกในการกระทำด้วยกล่าวคือต้องประกอบกันทั้งสองประการจึงเรียกว่า "กระทำ" หรือ "ลงมือกระทำ" หากมีการเคลื่อนไหวร่างกายหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกาย แต่ไม่รู้สึกรตัว ก็ไม่เรียกว่ารู้สำนึก เช่น คนนอนละเมอขณะที่ละเมอนั้นได้ใช้ไม้ตีศีรษะผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตาย กรณีเช่นนี้ถือว่ามีกรกระทำโดยเคลื่อนไหวร่างกายแล้ว แต่ผู้กระทำไม่รู้สึกรตัวว่าได้กระทำอะไรไปในขณะที่ละเมอ จึงไม่ถือว่าเป็นการกระทำตามกฎหมายหรือกรณีถูกสะกดจิตให้ไปทำการฆ่าผู้อื่นและได้ไปฆ่าเขาถึงแก่ความตาย เมื่อถูกสะกดจิตให้ทำ ย่อมไม่รู้สำนึก ไม่ถือเป็นการกระทำตามกฎหมาย

แต่อย่างไรก็ตาม หากการเคลื่อนไหวร่างกายโดยไม่รู้สำนึกนั้นผู้นั้นรู้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นในตอนที่ไม่รู้สำนึก แต่ไม่ได้ใช้ความระมัดระวังให้เพียงพอ ก็ถือได้ว่าการกระทำตามกฎหมายแล้ว เช่น คนที่ชอบนอนละเมอ และรู้ตัวว่าเวลานอนแล้วมักละเมอเกือบทุกครั้ง โดยการทำร้ายคนอื่นที่นอนด้วย คนนั้นก็ต้งระมัดระวังโดยไม่นอนรวมกับคนอื่น หากไม่ใช้ความระมัดระวัง แล้วทำร้ายคนอื่นเข้าในขณะที่ละเมอ ก็ต้งถือว่าการเคลื่อนไหวร่างกายเช่นนี้เป็นกรกระทำตามกฎหมายซึ่งจะต้งรับผิดทางอาญา

ที่กล่าวมานั้นเป็นการกระทำที่หมายถึงการเคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึก การกระทำอีกความหมายหนึ่งคือการไม่เคลื่อนไหวโดยรู้สำนึก ซึ่งแบ่งออกเป็นการกระทำโดยจดเว้น และการกระทำโดยละเว้น

การกระทำโดยจดเว้นแตกต่างกับการกระทำโดยละเว้น ความผิดที่เกิดขึ้นโดยละเว้นกระทำนั้น เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายต้องการให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หากใครไม่ทำก็มีความผิดและต้องรับโทษตามบทบัญญัตินั้น ๆ กล่าวคือ “การละเว้น” นั้น เป็นการกระทำที่ถูกกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า การที่บุคคลไม่กระทำการใดเป็นความผิดนั้นเอง เช่น เจ้าพนักงานมีหน้าที่เรียกเก็บภาษีอากร ละเว้นไม่เรียกเก็บโดยทุจริต (มาตรา 154) เจ้าพนักงานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น (มาตรา 157) เจ้าพนักงานละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ต้องรับจด (มาตรา 162) เจ้าพนักงานตามชื่อหรือที่อยู่เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายแล้วไม่ยอมบอก (มาตรา 367) ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงาน (มาตรา 368) เห็นผู้อื่นตกอยู่ในภยันตรายแห่งชีวิต แต่ไม่ช่วย (มาตรา 374) เจ้าพนักงานเรียกให้ช่วยระงับเพลิงไหม้แต่ไม่ช่วย (มาตรา 383) เรื่องเหล่านี้เมื่อไม่ปฏิบัติก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นความผิดและต้องรับโทษตามบทบัญญัตินั้น ๆ ซึ่งแตกต่างกับการกระทำในสิ่งที่กฎหมายไม่ต้องการให้กระทำ ถ้าขึ้นกระทำ กฎหมายถือว่าเป็นความผิดและต้องรับโทษ เช่น การฆ่าคน ทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ ยักยอก เป็นต้น

ส่วน “การงดเว้น” นั้น เป็นเรื่องที่บุคคลจักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย หากไม่กระทำก็ต้องรับผิดในผลที่เกิดขึ้น การงดเว้นกระทำนั้นบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 วรรคท้าย ว่า “การกระทำให้หมายความรวมถึงการให้เกิดผลอันหนึ่งอันใดขึ้น โดยงดเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นด้วย” กล่าวคือเป็นเรื่องที่บุคคลมีหน้าที่จักต้องป้องกันผล ซึ่งคำว่า “จักต้องกระทำเพื่อป้องกันผล” นั้นเป็นหน้าที่ในการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดผลขึ้น ผลที่จะเกิดขึ้นต้องเป็นผลจากการงดเว้น เช่น เด็กทารกตายเพราะมารดางดเว้นไม่ให้เด็กทารกกินนม คนไข้ตายเพราะพยาบาลงดเว้นไม่ให้อาหาร เป็นต้น ส่วนหน้าที่ในการป้องกันผลนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ว่าเกิดจากหน้าที่กรณีใดบ้าง จึงเป็นเรื่องที่กว้างมาก นั่นก็คือหน้าที่ป้องกันผลนั้นอาจจะเกิดจากบุคคลนั้นมีหน้าที่โดยตรงหรือหน้าที่ที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายก็ได้ และการงดเว้นนั้นกฎหมายก็มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะเจาะจงว่าเป็นการงดเว้นในเรื่องอะไรบ้าง จึงต้องหมายถึงงดเว้นในเรื่องอะไรก็ได้ เช่น

กรณีของผู้ทำการดูแลคนผิกว่ายน้ำ ถ้าหากต้องการให้คนตายถึงคเว้นไม่ช่วย ปลอ่ยให้คนนั้น จมน้ำตาย ก็เป็นเรื่องของเจตนาฆ่า หรือกรณีมารดาจเว้นไม่ไห้นมบุตรกินจนบุตรถึงแก่ ความตาย ถ้าหากเกิดจากความประมาทของมารดา ก็เป็นการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ บุคคลอื่นถึงแก่ความตาย เพราะฉะนั้นในเรื่องของการจเว้นการที่จักต้องกระทำเพื่อป้องกัน ผลนั้น อาจเกิดจากเจตนาหรือเกิดจากการกระทำโดยประมาท หรือเกิดจากการกระทำโดย ไม่เจตนาก็ได้ และไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตร่างกายหรือเรื่องอื่นก็ตาม ถ้าเกิดจากการ จเว้นในกรณีที่มีหน้าที่แล้ว ก็ถือว่าผู้นั้นมีความผิดได้ทั้งสิ้น ส่วนการละเว้นนั้นถ้าเป็นเรื่องที่ นอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ ก็ย่อมไม่มีความผิดที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 59 วรรคท้ายว่า “จเว้นการที่จักต้องกระทำ” นั้น หมายถึงจะต้องมีหน้าที่ ถ้าไม่มีหน้าที่ก็ไม่ถือ ว่าเป็นการกระทำ คำว่า “มีหน้าที่” นั้น อาจเกิดจากกรณีต่อไปนี้

1. หน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1461 บัญญัติว่า “สามีภริยาต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูกันตามความสามารถและ ฐานะของตน” ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1563 บัญญัติว่า “บุตรจำต้อง อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา” ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1564 บัญญัติว่า “บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์” ดังนั้นสามีต้องดูแลพยาบาลภริยาที่เจ็บป่วย บุตรมีหน้าที่ดูแลบิดามารดาตอนอายุมาก ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ หรือมารดาต้องเลี้ยงดูให้นมบุตร หน้าที่เหล่านี้เป็นการที่จักต้องกระทำ ตามกฎหมาย ถ้ามารดาไม่ไห้นมบุตรจนบุตรถึงแก่ความตาย มารดาย่อมกระทำการฆ่าบุตร โดยการจเว้น ถ้ามีเจตนาฆ่าให้ตายก็มีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ถ้าประมาทก็มี ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท

2. หน้าที่ที่เกิดจากการยอมรับโดยเจาะจงหรือหน้าที่ตามสัญญา เช่น พยาบาล รับจ้างเลี้ยงเด็กอ่อนตามสัญญา พยาบาลผู้มีหน้าที่ต้องทำการดูแลเด็กเป็นอย่างดี ถ้าหาก ปลอ่ยปลละละเลยจนทำให้เด็กได้รับอันตรายหรือถึงแก่ความตาย ก็ต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นนี้ ผู้มีหน้าที่ดูแลคนผิกว่ายน้ำ ต้องคอยช่วยเหลือคนที่มาหัดว่ายน้ำไม่ให้จมน้ำ ลูกจ้างของการ รถไฟที่รับจ้างคอยปิดเปิดการจราจรเพื่อป้องกันมิให้รถยนต์ชนกับรถไฟ เป็นต้น

3. หน้าที่จากการเข้ายอมรับด้วยความสมัครใจ หรือเกิดจากการเข้ายอมรับหน้าที่ โดยไม่มีสัญญา แม้จะไม่มีสินจ้างรางวัล ก็เป็นการที่ตนจักต้องกระทำให้ตลอด เช่น มารดา ต้องการไปตลาด จึงบอกฝากเพื่อนบ้านให้ดูแลบุตร เพื่อนบ้านรับปากแล้วมัวยุ่งกับงานจน เป็นเหตุให้เด็กตกบันไดถึงแก่ความตาย กรณีนี้เพื่อนบ้านรับปากว่าจะดูแลเด็กก็แสดงว่าเข้า ยอมรับหน้าที่ด้วยความสมัครใจ เห็นคนเมาสุราเดินบนท้องถนนจึงเข้ารับอาสาไปส่งบ้าน ระหว่างทางเกิดช้ำเกียจขึ้นมาจึงปล่อยคนเมาไว้ริมถนน เป็นเหตุให้รถวิ่งมาชนถึงแก่ความตาย กรณีนี้ผู้เข้าช่วยคนเมาเข้ายอมรับหน้าที่แล้ว ต้องกระทำการช่วยให้ตลอด เมื่อจวนไม่ทำ เสียกลางคัน ก็ต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดแก่คนเฆมนั้น

4. หน้าที่ที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น ย่าเอาหลานมาเลี้ยงอยู่เป็น เพื่อน เพราะอยู่บ้านคนเดียว เวลาฝ่ายใดเจ็บป่วย อีกฝ่ายก็ต้องมีหน้าที่ดูแล คนที่เช่าบ้านอยู่ ด้วยกันสองคน ต่างฝ่ายต่างต้องมีหน้าที่ช่วยเหลือเพื่อนอีกคนหนึ่งที่อยู่ใสภาพช่วยตัวเอง ไม่ได้ หากฝ่ายใดไม่ช่วยป้อนอาหารป้อนยาตามที่หมอสั่งแก่เพื่อนที่นอนเจ็บป่วยอยู่ เป็นเหตุ ให้เพื่อนตายลง เพื่อนคนนั้นย่อมกระทำให้เพื่อนที่ป่วยตายโดยการงดเว้น บิดาที่ไม่ชอบด้วย กฎหมายอุปการะเลี้ยงดูบุตรอยู่ ก็ต้องอุปการะต่อไป หากไม่ให้นมและอาหารแก่บุตร จนเป็น เหตุให้บุตรถึงแก่ความตาย บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นย่อมกระทำให้บุตรตายโดยการงดเว้น

5. หน้าที่ที่เกิดจากผู้ก่อให้เกิดอันตรายขึ้น ซึ่งตนต้องมีหน้าที่กระทำเพื่อป้องกัน ผลร้ายต่อไป ไม่ว่าอันตรายที่เกิดขึ้นนั้นจะก่อขึ้นโดยเจตนาหรือโดยประมาทหรือแม้จะโดย อุบัติเหตุ เช่น ท่อนซุงหลุดจากรถโดยอุบัติเหตุ ทั้บคนที่เดินข้างถนน คนขับรถก็มีการที่จักต้อง กระทำคือการช่วยเหลือคนที่ถูกซุงทับ

คำว่า "หน้าที่" นั้น ต้องเป็นหน้าที่จักต้องทำเพื่อป้องกันมิให้เกิดผล ฉะนั้นเพียงแต่ ลูกหนีมีหน้าที่ชำระหนี้แล้วไม่ชำระ เป็นเหตุให้เจ้าหนี้ออดตาย จะเอาผิดกับลูกหนี้อันฐานทำให้คน ตายไม่ได้ เพราะการชำระหนี้ของลูกหนี้นั้นไม่ใช่การกระทำเพื่อป้องกันมิให้เจ้าหนี้ออดตาย

ข้อสังเกต ในเรื่องการงดเว้น

1. การที่กฎหมายบัญญัติว่า การกระทำให้รวมถึงการงดเว้นที่จักต้องกระทำเพื่อ ป้องกันผล แสดงว่าการกระทำโดยงดเว้นนั้นจะเกิดมีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความผิดนั้นเป็นความผิด ที่ต้องการผล แต่ถ้าในเรื่องนั้น ๆ เป็นบทบัญญัติที่กฎหมายไม่ต้องการผล เพียงแต่กฎหมาย ต้องการว่าถ้าได้ลงมือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว ย่อมมีความผิดได้ เช่น กรณีความผิด

ฐานเบิกความเท็จตามมาตรา 177 ความผิดจะเกิดในตอนที่ได้ให้ถ้อยคำต่อศาล ซึ่งถ้า ถ้อยคำนั้นเป็นเท็จ ก็ถือว่าเป็นความผิดทันที แม้ศาลจะเชื่อหรือไม่ก็ตาม เพราะฉะนั้นการเบิก ความเท็จนั้นกฎหมายไม่ต้องการผล เพียงแต่ให้ถ้อยคำต่อศาลที่เป็นความเท็จ ความผิดเกิดขึ้น ทันที ดังนั้นการเบิกความเท็จจึงไม่มีกรณีงดเว้น

2. การงดเว้นนั้นมิได้ทั้งการกระทำความผิดโดยเจตนาและการกระทำโดยประมาท กรณีกระทำโดยงดเว้นเพราะเจตนา เช่น นางแดงผู้เป็นมารดา มีหน้าที่ตาม กฎหมายจะต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรและมีการที่จักต้องกระทำคือการให้นมบุตรเพื่อป้องกันผล มิให้บุตรตาย ถ้านางแดงต้องการฆ่าบุตรก็ไม่ให้นมบุตร บุตรทนนิวไม่ไหวจึงถึงแก่ความตาย กรณีกระทำโดยงดเว้นเพราะประมาท เช่น นางแดงผู้เป็นมารดาไม่ได้ประสงค์ให้ บุตรตาย แต่เล่นไฟจนเพลิงไหม้ให้นมบุตร บุตรหิวจนมจนตาย ถือได้ว่าได้กระทำไปโดยขาดความ ระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ของมารดา ซึ่งอาจใช้ ความระมัดระวังเช่นว่านั้นได้ แต่หาได้ใช้ให้เพียงพอไม่ เป็นการกระทำโดยประมาทตาม มาตรา 59 วรรค 4 และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้บุตรตาย นางแดงจึงมีความผิดฐานทำให้ คนตายโดยประมาทตามมาตรา 291

จำเลยที่ 1 ทำหน้าที่แทนนายสถานีรถไฟ มีอำนาจใช้จำเลยที่ 2 ให้ไปสับเปลี่ยน หัวประแจ เมื่อใช้แล้วจำเลยที่ 1 ไม่ได้ทำอะไรเกี่ยวข้องกับหัวประแจนั้นเลย จำเลยที่ 2 เปลี่ยนแล้วไม่สับกลับคืนรางเดิม เป็นเหตุให้รถไฟชนกันมีคนตาย ดังนี้ จำเลยที่ 2 มีความผิด ฐานทำให้คนตายโดยประมาท ส่วนจำเลยที่ 1 ไม่ไปตรวจหัวประแจก่อนที่รถจะมาถึง ก็เป็น เพียงละเว้นไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับ เป็นคนละเรื่องกับการกระทำโดยประมาท การไม่ไปตรวจ ไม่ใช่ผลโดยตรงที่ทำให้รถชนกัน ผลโดยตรงที่ทำให้รถชนกันอยู่ที่การเปลี่ยนหัวประแจแล้วไม่ สับกลับ ซึ่งเป็นการกระทำของจำเลยที่ 2 ผู้เดียว จำเลยที่ 1 ไม่มีความผิดตามมาตรา 291 ด้วย (ฎีกาที่ 983/2508)

จำเลยขับรถบรรทุก มีล้อพวงบรรทุกเสาไฟฟ้า 15 ต้นจากลำปางไปเชียงใหม่ตาม ถนนชุปเปอร์ไฮเวย์ ถึงที่เกิดเหตุล้อรถพวงหลุดออกจากรถ ทำให้ไม้ซุง เสาไฟฟ้าไถราว 1 ฟุต ยาว 12 เมตร ที่บรรทุกอยู่ตกมาบนถนนและอยู่ในลักษณะขวางการจราจรคันอื่น ทั้งที่ สวนมาและที่ตามรถบรรทุกไป เมื่อไม้ซุงตกขวางทางแล้ว จำเลยไม่ได้จัดใครไฟหรือสัญญาณ อย่างเป็นทางการอื่นเพื่อให้ผู้ขับขี่ยานยนต์หรือยานอื่น ๆ ที่ใช้ถนนนั้นได้มีโอกาสเห็นเสาไฟฟ้าที่ขวาง

ถนนอยู่ เป็นเหตุให้รถยนต์ 2 คัน จักรยาน 1 คันที่แล่นมาชนเสาไฟฟ้า ทำให้คนที่นั่งมาในรถยนต์ 2 คันตายและได้รับอันตรายสาหัสหลายคน วินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยประมาท และผลเสียหายที่เกิดขึ้นจากการที่จำเลยงดเว้นการที่จกต้องกระทำเพื่อป้องกันผลนั้นได้ แต่หากระทำไม่ จำเลยมีความผิดฐานประมาททำให้คนตาย และได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 291, 300 (ฎีกาที่ 1909/2516)

การกระทำต่างๆ ที่กล่าวมานั้น เป็นเรื่องที่คุณจะต้องรับผิดชอบทางอาญาในการกระทำของตนเอง ไม่ต้องรับผิดชอบในการกระทำของผู้อื่น แต่มีข้อยกเว้นในบางกรณีซึ่งกฎหมายบัญญัติให้คุณต้องรับผิดชอบทางอาญาในการกระทำของผู้อื่น เช่น เป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดตามมาตรา 84, 85 หรือเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดตามมาตรา 86

ที่ว่า การกระทำนั้นต้องมีการเคลื่อนไหวร่างกายหรือไม่เคลื่อนไหวร่างกายโดยรู้สำนึกนั้น อาจเป็นผู้กระทำเองหรือผู้กระทำไม่ได้กระทำด้วยตนเองก็ได้ กรณี ผู้กระทำได้กระทำการด้วยตนเอง เช่น ตำฆ่าผู้อื่นโดยใช้ปืนยิง โดยสะกดจิตแดงให้ใช้ปืนยิง หรือเขี้ยวกับชาวขับริดโดยสารแข่งกันมาด้วยความเร็วสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด พอถึงทางโค้งเป็นเหตุให้รถปะทะกัน ทำให้รถอีกคันตกถนนพลิกคว่ำ ผู้โดยสารได้รับอันตรายสาหัส ต้องถือว่าคนขับริดโดยสารทั้งสองคันนั้นกระทำโดยประมาท ส่วนกรณีที่ ผู้กระทำมิได้กระทำด้วยตนเองนั้น หมายถึงการใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ซึ่งถือว่าผู้ใช้เป็นผู้กระทำ เช่น ต้องการฆ่าคนป่วยในโรงพยาบาลโดยส่งของขวัญให้นางพยาบาลเพื่อส่งไปยังคนป่วยโดยบอกว่ามีคนฝากของขวัญมาให้ เมื่อคนป่วยแกะห่อของขวัญออกดู ทำให้ลูกระเบิดในห่อของขวัญระเบิดขึ้นคนป่วยถึงแก่ความตาย กรณีนี้ ผู้กระทำคือคนส่งห่อของขวัญให้นางพยาบาล ส่วนนางพยาบาลนั้นถ้าไม่รู้ว่าเป็นระเบิด ก็ไม่มีความผิด ถือว่าไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดตามมาตรา 59 วรรคสาม กรณีตามตัวอย่างนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องของผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดตามมาตรา 84 เพราะถ้าเป็นเรื่องของผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดที่จะต้องรับโทษเสมือนตัวการหรือต้องรับโทษหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น ผู้ถูกใช้จะต้องรู้ด้วยว่าการที่ตนได้กระทำไปนั้นเป็นความผิด แต่ตามตัวอย่างนี้เป็นกรณีที่ใช้คนอื่นเป็นเครื่องมือ ดังนั้นผู้ใช้จึงเป็นตัวการผู้กระทำความผิด

สำหรับกรณีที่ผู้กระทำมิได้กระทำด้วยตนเอง แต่ใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือนั้นอาจเป็นการใช้บุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้กระทำตามได้ให้กระทำความผิด เช่น ในกรณีเจ้าพนักงาน

เรียกรับสินบน จะเห็นว่าคนธรรมดาที่มีไม่ใช่เจ้าพนักงานจะมีความผิดฐานเรียกรับสินบนโดยตรงไม่ได้ เพราะกฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 149 ว่าต้องเป็นเจ้าพนักงาน เพราะฉะนั้นเมื่อเจ้าพนักงานใช้ให้ราษฎรไปเรียกทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อไม่กระทำการในตำแหน่ง ไม่ว่าราษฎรจะได้ทรัพย์สินตามที่เรียกมาหรือไม่ก็ตาม ความผิดฐานเรียกรับสินบนเกิดขึ้นแล้ว เจ้าพนักงานจึงเป็นผู้กระทำความผิดฐานเรียกรับสินบน ส่วนราษฎรเป็นผู้ช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานในการกระทำความผิดจึงเป็นผู้สนับสนุนตามมาตรา 149, 86

ที่กล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้นนั้นเป็นเรื่องการกระทำ เมื่อกระทำไปแล้วก็จะเกิดผลขึ้น ก็ต้องพิจารณาว่าผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นนั้นเพียงไร ย่อมเป็นไปตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลที่เกิดขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

ผลที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบนั้น มีนักนิติศาสตร์เยอรมันได้วางทฤษฎีในเรื่องนี้ไว้เป็น 2 ทฤษฎี คือ

1. ทฤษฎีเงื่อนไข ซึ่งหมายความว่าถ้าไม่มีการกระทำเช่นนั้น ผลที่เป็นความผิดก็จะไม่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าการจะเกิดผลเช่นนั้นจำเป็นต้องมีเหตุอื่นประกอบด้วยก็ตาม เช่น แดงขับรถชนคนตายโดยประมาท เหตุต่าง ๆ ที่ประกอบกันทำให้เกิดผลขึ้นนั้นมีใช่แต่เพียงความประมาทของแดงที่ขับรถเร็วเกินสมควรแก่เหตุอย่างเดียวเท่านั้นแต่ประกอบด้วยเหตุอื่น เช่น ถนนลื่นกว่าปกติ ห้ามล้อไม่เรียบร้อย แสงสว่างไม่เพียงพอ ผู้ตายข้ามถนนช้าหรือเร็วเกินไป หรือมีรถคันอื่นสวนมาอีกคัน ซึ่งถ้าไม่ประกอบพร้อมด้วยเหตุเหล่านี้ทุกเหตุแล้ว ผลก็คงไม่เกิดขึ้น

จำเลยชก ก. ที่ขากรรไกร ก. ล้มทำยทอยฟาดกับพื้นถนน ก. เมาสุราเลือดฉีดแรงอยู่แล้ว ความกระเทือนเพราะกระทบกับพื้นถนน ทำให้เส้นโลหิตในสมองแตก ก. พูดไม่ได้และตายใน 7 ชั่วโมง ตัดสินว่า ก. ตายเนื่องจากการกระทำของจำเลย จำเลยมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา (ฎีกาที่ 55/2491, 225/2503)

จำเลยรู้ว่าผู้ตายโหนตัวอยู่นอกตัวรถด้านขวาและกำลังมีรถสวนมาโดยเร็ว จำเลยมิได้ชะลอความเร็วหรือหยุดรถ เพียงแต่หักหลบในระยะกระชั้นชิด ทำให้รถที่สวนมาเฉี่ยว

ผู้ตายถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยประมาท แม้รถอีกคันหนึ่งจะประมาทด้วย แต่ถ้าจำเลยไม่ประมาทด้วยแล้ว ผลคือความตายจะไม่เกิดขึ้น จำเลยจึงมีความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (ฎีกาที่ 1068/2502)

จำเลยขับซึ่งรถจักรยานยนต์ชนรถสามล้อโดยประมาท ผู้โดยสารซึ่งโดยสารมาในรถสามล้อกระเด็นลงไปล้มนอนที่รางรกรางพอดี รกรางแล่นมาทับและครูดผู้ตายถึงแก่ความตาย ถือว่าความตายเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลย จำเลยมีความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (ฎีกาที่ 1011/2503)

ปัญหายุ่งยากของทฤษฎีเงื่อนไขมักจะมีเกิดขึ้น เพราะมีเหตุอื่นเกิดขึ้นใหม่ ทำให้ไม่ต้องรับผิดชอบในความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลนั้น ซึ่งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่อาจเป็นการกระทำของผู้กระทำการในตอนแรกเอง แต่การกระทำขึ้นใหม่นี้ผู้กระทำโดยไม่รู้ข้อเท็จจริงอันไม่อาจคาดหมายได้ ผู้กระทำตอนแรกไม่ต้องรับผิดชอบถึงการกระทำในตอนหลัง เว้นแต่การกระทำในตอนหลังจะเป็นความผิดขึ้นในตัวเองอีกส่วนหนึ่ง เช่น แดงใช้ไม้ตีดำที่ศีรษะโดยเจตนาฆ่า ดำสลบไป แต่แดงเข้าใจว่าดำตายแล้ว แดงจึงจุดไฟเผากระท่อมซึ่งดำนอนสลบอยู่เพื่อปกปิดความผิด แดงมีความผิดฐานพยายามฆ่าดำเท่านั้น เพราะดำตายโดยการกระทำของแดงที่เผากระท่อมโดยเข้าใจผิดว่าดำตายแล้วไม่มีเจตนาฆ่า ไม่ใช่ตายเพราะการตีโดยเจตนาฆ่า

แดงใช้หัวโกตีดำสลบโดยไม่เจตนาฆ่า แดงเข้าใจว่าดำตายจึงเอาเชือกแขวนคอดำเพื่อให้เข้าใจว่าดำผูกคอตาย ดำตายเพราะการแขวนคอ เช่นนี้แดงไม่มีความผิดฐานฆ่าดำโดยไม่เจตนา แต่มีความผิดฐานทำร้ายร่างกายเท่านั้น

คามตัวอย่างดังกล่าวนี้ แดงไม่มีความผิดฐานฆ่าคนตายก็เพราะว่าดำตายเพราะเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ โดยแดงเองก็ไม่คาดหมายว่าจะทำให้ดำตาย

2. ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม หมายความว่าต้องพิจารณาว่าเหตุที่นั้นเหมาะสมเพียงพอตามปกติที่จะเกิดผลอันเป็นความผิดขึ้นหรือไม่ กล่าวคือบรรดาเหตุทั้งหลายที่ก่อให้เกิดผลเสียหายขึ้นนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบเฉพาะเหตุที่ตามปกติย่อมก่อให้เกิดผลเช่นนั้นขึ้น ต้องพิจารณาว่าตามความรู้ความชำนาญของมนุษย์ผลอาจจะเกิดจากการกระทำของผู้กระทำหรือไม่ ผลที่อาจเกิดขึ้นนั้นจะต้องไม่ห่างไกลจนตามความคิดเห็นของคนธรรมดาไม่สามารถจะคาดหมายได้

สำหรับศาลไทยใช้ผลโดยตรงตามทฤษฎีเงื่อนไข วันแต่กรณีและผู้กระทำจะต้อง
รับโทษหนักขึ้นจึงจะใช้ผลธรรมดาตามทฤษฎีเหตุเหมาะสม (ดูมาตรา 63) กล่าวคือส่วนมาก
แล้วจะดูที่ผลและการกระทำว่าเป็นผลโดยตรงที่อาจเกิดขึ้นได้หรือไม่ เช่น วันเกิดเหตุ ผู้ตาย
จำเลย กับพวกไปเสพสุราและเล่นลิเกกัน เมื่อเลิกแล้วพายเรือกลับ ผู้ตายกับจำเลยได้เถียง
กันเรื่องเงิน จำเลยใช้พายตีผู้ตาย 3 ที เรือล่มผู้ตายจมน้ำตาย การตายเป็นผลจากการ
กระทำของจำเลย จำเลยต้องรับผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา (ฎีกาที่ 150/2498)

ใช้ขวานพกเล็ก ๆ ฟันท้ายทอย 1 ครั้ง บาดแผลเล็กน้อย ถูกฟันแล้ว ผู้เสียหาย
ยังไปไหนได้ตามลำพัง หากได้รับการรักษาตามวิชาแพทย์แผนปัจจุบันก็ไม่ทำให้ถึงตายได้
แต่โดยเหตุที่ปล่อยให้สกปรกจึงเกิดหนองและเป็นพิษขึ้น ตายใน 3 วัน เป็นความผิดฐานฆ่า
คนตายโดยไม่เจตนา (ฎีกาที่ 437/2500)

ผู้ตายถึงแก่ความตายเพราะบาดแผลที่ถูกจำเลยแทง ถึงแม้ว่าจะเนื่องจากการ
รักษาบาดแผลไม่ดี เพราะบาดแผลน่าจะเป็นพิษก็ดี แต่ก็ยังเป็นผลธรรมดาอันสืบเนื่องจากการ
กระทำของจำเลย จำเลยจึงต้องมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา (ฎีกาที่ 442/2502)

จำเลยได้ใช้ก้อนอิฐขว้างปาผู้เสียหายซึ่งอยู่ในเรือโดยเจตนาจะให้ผู้เสียหายได้รับ
อันตรายแก่กาย ผู้เสียหายหลบก้อนอิฐเข้าไปถูกข้างเรือ มีคปาดข้างเรือเป็นเหตุให้
ผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กาย ดังนี้ถือได้ว่าการได้รับอันตรายแก่กายของผู้เสียหายสืบ
เนื่องมาจากการกระทำของจำเลย จำเลยจึงผิดตามมาตรา 295 (ฎีกาที่ 895/2509)

แดงขับรถยนต์บรรทุกทุกเสาไฟฟ้ามาตามถนนในเวลากลางคืน แล้วล่อรถพ่วงที่แดง
ขับหลุด ทำให้เสาตกลงมากลางถนน และแดงไม่ได้จัดให้มีโคมไฟหรือเครื่องสัญญาณอย่าง
อื่นเพื่อให้ผู้ใช้ถนนเห็นเสาที่ขวางถนนอยู่นั้น เป็นเหตุให้รถจักรยานยนต์ที่ชาวซีมาชนเสาและ
กระเด็นไปทับนายชวยตาย ดังนี้แดงมีความผิดฐานฆ่านายชวยตายโดยประมาท (ดูฎีกาที่
1909/2516)

ก. เป็นนายท้ายเรือ รับคนโดยสารเกินอัตรา เกิดพายุพัดมาทำให้เกิดคลื่นใหญ่
เรือล่ม ผู้โดยสารจมน้ำตาย ที่เรือล่มเกิดจากพายุมิใช่การกระทำของ ก. ก. จึงไม่มีความผิด
ฐานทำให้คนตายโดยประมาท (ฎีกาที่ 1073/2464)

เรือของจำเลยแล่นทวนน้ำทางฝั่งขวาถูกต้องตามกฎหมาย เรืออีกลำหนึ่งแล่น
ตามน้ำสวนทางมาในทางเดินเรือของจำเลยและบรรทุกคนโดยสารเกินอัตรามาก เรือชนกัน

เหตุเกิดตอนกลางคืน จำเลยไม่สามารถหลบหลีกได้เพราะเห็นเรือสวนระยะกระชั้นชิด หัวเรือ
ของจำเลยชนถูกผู้โดยสารในเรือที่แล่นสวนมาตาย ผลของการตายมิได้เกิดจากการประมาท
ของจำเลย จำเลยไม่ผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาท (ฎีกาที่ 1727/2503)